

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1997, 87, 1468

Kriminaalkodeksi, kriminaalmenetluse koodeksi, halduskohtumenetluse seadustiku ja Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja täiendamise seadus

Vastu võetud 19.11.1997

I. Kriminaalkodeksis(RT 1992, 20, 288; RT I 1997, 21/22, 353; 28, 423; 30, 472; 34, 535; 51, 824; 52,833 ja 834) tehakse järgmised muudatused:

§ 1. Paragrahvi 4 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Käesoleva koodeksi järgi kuuluvad kriminaalvastutusele kõik isikud, kes on toime pannud kuriteo Eesti Vabariigi territooriumil. Käesoleva koodeksi järgi kuuluvad kriminaalvastutusele ka isikud, kes on toime pannud kuriteo Eesti Vabariigis registreeritud laeval või õhusõidukil, sõltumata sellise laeva või õhusõiduki asukohast kuriteo toimepanemise ajal.»

§ 2. Paragrahv 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«§ 5. Käesoleva koodeksi kehtivus tegude suhtes, mis on toime pandud väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi

(1) Eesti Vabariigi kodanikku, välisriigi kodanikku või kodakondsuseta isikut võib käesoleva koodeksijärgivõtta kriminaalvastutusele teo eest, mis on toime pandud väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi:

1) kui välislepingu alusel on esitatud taotlus isiku kriminaalvastutusele võtmiseks ja teo toimepanemise kohas on selline tegu kriminaalseaduse järgi samuti karistatav või kui teo toimepanemise kohas ei kehti ühegi riigi kriminaalõigus;

2) kui tegu oli toime pandud Eesti Vabariigi kodaniku, Eesti Vabariigis registreeritud juriidilise isiku või Eesti Vabariigi vastu ja kui selline tegu on käesoleva koodeksi ja teo toimepanemise koha kriminaalseaduse järgi karistatav või kui teo toimepanemise kohas ei kehti ühegi riigi kriminaalõigus.

(2) Käesolev koodeks kehtib väljaspool käesoleva koodeksi kehtivusala toime pandud teo suhtes, mis on kuritegu käesoleva koodeksi järgi, kui teo toimepanemise kohas on selline tegu kriminaalseaduse järgi karistatav või kui toimepanemise kohas ei kehti ühegi riigi kriminaalõigus ja kui

1) toimepanija oli toimepanemise ajal Eesti Vabariigi kodanik või sai selleks pärast teo toimepanemist või

2) toimepanija oli teo toimepanemise ajal välisriigi kodanik või kodakondsuseta isik, on Eesti Vabariigis kinni peetud ja ei kuulu väljaandmisele.

(3) Teo toimepanemise koha õigusest sõltumata kehtib käesolev koodeks tegude kohta, mis kuuluvad Eesti Vabariigi välislepingu alusel karistamisele ka siis, kui tegu pannakse toime väljaspool Eesti Vabariigi piire.»

II. Kriminaalmenetluse koodeksis(ENSV ÜT 1961, 1, 4 ja lisa; RT I 1995, 6--8, 69; 15, 173; 83,1441; 1996, 6, 101; 31, 631; 48, 943; 1997, 24, 362; 29, 447; 77, 1312) tehakse järgmised muudatused ja täiendused:

§ 3. Koodeksit täiendatakse üheksanda osaga järgmises sõnastuses:

«Üheksas osa. **RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ**

Kolmekümne neljas peatükk. RAHVUSVAHELINEKOOSTÖÖ KRIMINAALMENETLUSE ALAL

§ 391. Üldpõhimõtted

(1) Õigusabi taotlusi kriminaalasjades lahendatakse Eesti Vabariigi välislepingute alusel. Riikidele, kellegavälislepingut ei ole sõlmitud, osutatakse õigusabi Eesti Vabariigi poolt ratifitseeritud Euroopa Nõukogukriminaalkonventsioonidest ja käesolevast osast tulenevate põhimõtete järgi.

(2) Käesoleva osa sätteid rakendatakse, kui Eesti Vabariigi välisleping ei sätesta teisiti.

(3) Käesolevas osas reguleeritud toimingutes juhendatakse käesoleva koodeksi sätetest, kui käesolevast osast tulene teisiti.

§ 392. Õigusasutused

Õigusasutused, mis esitavad õigusabi taotlusi välisriigile ja lahendavad oma pädevuse kohaselt välisriigistsaabunud õigusabi taotlusi, on Eesti Vabariigi kohtud, Riigiprokuratuur, Justiitsministeerium ja Siseministeerium.

§ 393. Välisriigis kogutud tõendite arvestamine

Välisriigis kogutud tõendeid arvestatakse tõenditena kriminaalmenetluses Eesti Vabariigis, välja arvatud juhul, kui need on kogutud toiminguga, mis on vastuolus Eesti kriminaalmenetluse põhimõtetega.

§ 394. Riigiprokuratuuri prokuröri toimingud seoses isiku välisriigile väljaandmise taotlusesaabumisega

(1) Justiitsminister saadab välisriigilt saabunud isiku väljaandmise taotluse viivitamatult Riigiprokuratuuri. Kui väljaandmise taotlus saabub otse Riigiprokuratuuri, teavitab Riigiprokuratuuri prokurör sellest viivitamatult ka Justiitsministeeriumi.

(2) Riigiprokuratuuri prokurör on kohustatud saabunud väljaandmise taotluse viivitamatult läbi vaatama ja kontrollima, kas taotlusele on lisatud kõik vajalikud dokumendid. Vajadusel nõutakse Justiitsministeeriumivahendusel välisriigilt lisateavet, määrates kindlaks vastamise tähtaja.

(3) Nõuetekohase väljaandmise taotluse saadab Riigiprokuratuuri prokurör viivitamatult kohtusse.

§ 395. Kohtualluvus

Isiku välisriigile väljaandmise taotluse menetlemine allub Tallinna Linnakohtule.

§ 396. Vahi alla võtmine ja vahi all pidamine

(1) Pärast isiku välisriigile väljaandmise taotluse kohtusse saabumist otsustab kohtunik juurdleja või uurijapõhistatud määruse alusel või Riigiprokuratuuri prokuröri ettepanekul loa andmise väljaantavaisiku vahi allavõtmiseks. Vahi alla võtmisest keeldumist motiveeritakse.

(2) Edasilükkamatutel juhtudel võib linna- või maakohtu kohtunik anda loa vahi alla võtmiseks ka enne isikuvälisriigile väljaandmise taotluse saabumist, kui välisriigi pädev asutus seda taotleb ja kinnitab, et olemaskorraldus isiku vahistamiseks või isiku suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus ning väljaandmise taotlussaadetakse viivitamatult.

(3) Isiku võib vahi alt vabastada, kui välisriik ei ole kaheksateist päeva pärast kinnipidamist esitanud väljaandmise taotlust ühes nõutavate dokumentidega. Isik vabastatakse vahi alt, kui väljaandmise taotlus ei olesaabunud neljakümne päeva jooksul.

§ 397. Õigus esindajale

(1) Isikul on õigus esindajale kogu väljaandmise menetluse jooksul. Esindajaks võivad olla vandeadvokaadid või nende vanemabid ja abid ning teised isikud kohtu loal.

(2) Kui isik taotleb esindaja osavõttu, kuid tal puudub võimalus õigusabi eest tasuda, määratakse isikule esindaja käesoleva koodeksi § 36¹2. lõikes sätestatud korras.

§ 398. Välisriigi kodaniku ja kodakondsuseta isiku välisriigile väljaandmine temanõusolekul

(1) Välisriigi kodaniku või kodakondsuseta isiku võib esindaja juuresolekul antud kirjalikunõusoleku alusel viivitamatult välja anda. Ettepanek välisriigile väljaandmisega nõustumiseks tehakse väljaantava isikukinnipidamisel. Nõusolek saadetakse viivitamatult justiitsministrile, kes otsustab isiku välisriigile väljaandmise.

(2) Justiitsministri otsus välisriigi kodaniku või kodakondsuseta isiku väljaandmise kohta edastatakse viivitamatult täitmiseks Politseiametile. Väljaandmisest keeldumise otsus saadetakse Riigiprokuratuurikriminaalajaga algatamise otsustamiseks.

§ 399. Isiku välisriigile väljaandmise menetlus kohtus

(1) Kohtuistung peab toimuma hiljemalt kümne ööpäeva jooksul, arvates isiku välisriigileväljaandmisetaotluse kohtusse saabumisest.

(2) Kohtunik vaatab väljaandmise taotluse läbi ainuisikuliselt.

(3) Riigiprokuratuuri prokuröri osavõtt väljaandmise menetlusest on kohustuslik.

(4) Kohus kutsub istungile välisriigi kodaniku või kodakondsuseta isiku, kui kinnipidamisel ei ole temaleväljaandmisega nõustumise ettepanekut tehtud või isik ei ole selleks nõusolekut andnud, võiväljaantava EestiVabariigi kodaniku ja teatab väljaantavale isikule arusaadavas keeles allkirja vastu väljaandmise taotlusesaabusmisest, selgitab väljaandmise aluseks olevaid asjaolusid ja väljaandmise võimalikku käiku, kuulab äraisikuarvamuse ja tema vastuväited ning kontrollib, kas väljaandmine on õiguslikult põhjendatud.

§ 400. Kohtu määrused isiku välisriigile väljaandmise menetluses

(1) Kohus teeb isiku välisriigile väljaandmise taotluse lahendamisel ühe järgmistestmäärustest:

1) toetada isiku välisriigile väljaandmist;

2) mitte toetada isiku välisriigile väljaandmist, kui väljaandmine ei ole õiguslikultpõhjendatud.

(2) Määruses märgitakse määruse tegemise aeg ja koht, kohtuniku ees- ja perekonnanimi, väljaantava isikuees- ja perekonnanimi, sünniaeg ja -koht, läbivaadatud taotlus ja määruse sisu. Määruses otsustatakse kaväljaantava isiku vahi alla võtmise või vahi alt vabastamise küsimus.

(3) Kohtunik saadab käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud määruseärakirja ühes väljaandmisetaotlusega Riigiprokuratuuri, kus valmistatakse ette väljaandmise otsuse eelnõu.

(4) Kui väljaandmine ei ole õiguslikult põhjendatud, lõpetatakse väljaandmise menetlus.

§ 401. Isiku välisriigile väljaandmise ja sellest keeldumise otsus

(1) Eesti Vabariigi kodaniku väljaandmise otsustab Vabariigi Valitsus.

(2) Välisriigi kodaniku või kodakondsuseta isiku väljaandmise otsustab justiitsminister.

(3) Motiveeritud väljaandmise või sellest keeldumise otsus tehakse viivitamata. Väljaandmise otsusedastatakse täitmiseks Politseiametile, väljaandmisest keeldumise otsus saadetakse Riigiprokuratuuri kriminaalasjaalgatamise otsustamiseks.

(4) Väljaandmise otsust tutvustatakse väljaantavale isikule temale arusaadavas keeles allkirja vastu.

(5) Kui väljaandmise otsust ei vaidlustata või otsuse vaidlustamise tähtaeg on möödunud,määratakse kindlaksisiku välisriigile üleandmise aeg ja koht.

§ 402. Väljaandmise taotluse esitamine välisriigile

(1) Kui kuriteo toimepanemises kahtlustatav, süüdistatav või kohtualune viibib välisriigis ja hoidubkriminaalmenetlusest kõrvale või süüdimõistetud hoidub kõrvale kohtuotsuse täideviimises ningvajalik on taotledatema väljaandmist, otsustab kohtunik juurdleja või uurija põhistatud määruse alusel ja Riigiprokuratuuriprokuröriettepanekul loa andmise isiku vahi alla võtmiseks.

(2) Riigiprokuratuuri prokurör valmistab ette isiku välisriigist väljaandmise taotluse. Taotlus on kirjalikjasellele lisatakse:

1) süüdimõistva kohtuotsuse või vahi alla võtmise määruse tõestatudkoopia;

2) teave kuriteo kohta, millega seoses väljaandmist nõutakse, selle toimepanemise aeg ja koht ning viidekriminaalseaduse vastavale paragrahvile, lõikele ja punktile;

3) vajalike õigusaktide koopiaid;

4) isiku kirjeldus, kelle väljaandmist taotletakse, ühes teabega, mis aitab tuvastada tema isikut jakodakondsust.

(3) Väljaandmise taotluse esitamise otsustab justiitsminister või tema poolt määratudõigusasutus.

(4) Edasilükkamatutel asjaoludel võib välisriigilt taotleda väljaantava isiku eelvangistust enneväljaandmisetaotluse esitamist.

(5) Väljaandmise taotlemisel välisriigile antud garantiid väljaantava isiku kohtlemise kohta on Eesti Vabariigile kohustuslikud.

§ 403. Väljaantava isiku transiit

Riigiprokurör või tema asetäitja taotleb Justiitsministeeriumi vahendusel luba väljaantava isiku transiidiks ningotsustab transiidiloo andmise läbi Eesti Vabariigi.

§ 404. Kriminaalasja algatamine ja kriminaalmenetluse ülevõtmine väljaspool Eesti Vabariigiterritooriumi toimepandud kuritegude kohta

(1) Riigiprokurör või tema asetäitja

1) algatab kriminaalasja väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi toimepandud kuriteo tunnustega teo kohtavastavalt kriminaalkoodeksi §-le 5;

2) otsustab kriminaalmenetluse ülevõtmise või kriminaalmenetlusest loobumise või peatamise kuriteosuhtes, millele saab rakendada välisriigi kriminaalõigust;

3) otsustab menetluse ülevõtmise ja kriminaalasja algatamise, kui keeldutakse isiku välisriigileväljaandmisest.

(2) Käesolevas paragrahvis nimetatud kriminaalasjades kinnitab süüdistuskokkuvõtte ja saadabkriminaalasjakohtusse riigiprokurör või tema asetäitja käesolevas koodeksis ettenähtud korras.

(3) Käesolevas paragrahvis nimetatud kriminaalasjade arutamine allub Tallinna Linnakohtule.

§ 405. Võetus, vara arestimine ja üleandmine välisriigi taotlusel

(1) Võetus, samuti vara arestimine tsiviilhagi tagamiseks võib toimuda ka juhul, kui kriminaalmenetlustoimub välisriigis ning välisriigi pädevad asutused on taotlenud vara üleandmist, taotluse aluseks olev tegu onkriminaalkorras karistatav nii meil kui ka teo toimepanemise kohas ning taotluse täitmine on kooskõlas Eesti Vabariigi seadustega.

(2) Taotlus rahuldatakse, kui üleantav vara

1) võib taotlevas riigis olla vajalik asitõendina või

2) on omandatud kuriteo läbi ja on vahi alla võtmise ajal isiku valduses, kelle väljaandmistnõutakse, võileitakse hiljem.

(3) Võetus ja vara arestimine toimub käesolevas koodeksis sätestatud korras.

(4) Kolmandate isikute õigused üleantud varale säilivad. Nende õiguste olemasolu korral tagastataksevarataotluse saanud poolele kohe pärast kohut tasuta.

§ 406. Kohtu luba vara välisriigile üleandmiseks

(1) Loa vara välisriigile üleandmiseks annab maa- või linnakohtu kohtunik talle esitatud põhjastatudmäärusealusel.

(2) Kohtunik otsustab loa andmisel, kas vara üleandmine on siseriiklikult lubatav ja otstarbekohane.

(3) Maa- või linnakohtunik koostab põhjastatud määruse, kui ta vara üleandmiseks luba ei anna.Määruselekirjutab alla maa- või linnakohtunik ja kinnitab selle kohtupitsatiga.

§ 407. Vara arestimise ja üleandmise taotluse esitamine välisriigile

Taotluse välisriigile vara arestimiseks ja vara üleandmiseks esitab justiitsminister või tema määratudõigusasutus.

§ 408. Välisriigis kohtulikult karistatud isiku karistuse täideviimise jätkamine Eesti Vabariigis

(1) Välisriigis kohtulikult karistatud isiku suhtes võib kohtulikult karistatud isikute üleandmise Euroopakonventsioonis sätestatud tingimustel:

1) jätkata mõistetud karistuse täideviimist seda muutmata või

2) jätkata mõistetud karistuse täideviimist süüdistust ümber kvalifitseerimata, viies selle kohtumäärusealusel vastavusse sanktsioonidega, mida Eesti Vabariigis kehtivad kriminaalseadused näevad ette samasugusekuriteo eest, või

3) süüdistuse kohtuotsusega ümber kvalifitseerida, asendades mõistetud karistuse Eesti Vabariigis samakuriteo eest ettenähtud sanktsioonidega.

(2) Välisriigi kohtu poolt mõistetud karistuse muutmiseks või süüdistuseümberkvalifitseerimiseks on pädev Tallinna Linnakohus Riigiprokuratuuri prokuröri ettepaneku alusel. Riigiprokuratuuri prokuröri osavõtukohtuistungist on kohustuslik.

(3) Justiitsministeerium informeerib välisriigi nõudmise korral enne välisriigis kohtulikult karistatud isikuüleandmist, millist käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud protseduuri ta järgib. Ettepanekujustiitsministrileteeb Riigiprokuratuuri prokurör.».

III. Halduskohtumenetluse seadustikus(RT I 1993, 50, 694; 1994, 16, 290; 28, 425; 1995, 29, 358 ja 359;1996, 37, 739; 1997, 16, 260; 30, 472) tehakse järgmised muudatused ja täiendused:

§ 4. Paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 1¹ järgmisessõnastuses:

«(1¹) Kaebus või protest isiku välisriigile väljaandmise otsustamise peale esitatakse halduskohtule kolmeööpäeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai teada tema välisriigile väljaandmise otsustamisest.».

§ 5. Paragrahvi 23 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

«(1¹) Apellatsioonkaebus isiku välisriigile väljaandmise otsuse peale tuleb esitada ringkonnakohtule kolmeööpäeva jooksul, arvates kohtuotsuse avalikult kuulutamisele järgnevast päevast.».

§ 6. Paragrahvi 33 senine tekst loetakse lõikeks 1 ja paragrahvitäiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

«(2) Apellatsioonkaebuse halduskohtu otsuse peale isiku välisriigile väljaandmise kohta vaatab ringkonnakohus läbi viie tööpäeva jooksul, arvates kaebuse ringkonnakohtusse saabumise päevast. Isiku välisriigile väljaandmise otsuse tegijat esindab ringkonnakohtus Riigiprokuratuuri prokurör.».

§ 7. Paragrahvi 40 täiendatakse lõikega 3 järgmisessõnastuses:

«(3) Kassatsioonkaebus isiku välisriigile väljaandmise otsuse peale tuleb esitada kümneööpäeva jooksul otsuse avalikult kuulutamisele järgnevast päevast arvates otsuse teinud ringkonnakohtu kaudu.».

IV. Vabariigi Valitsuse seaduse(RT I 1995, 94, 1628; 1996, 49, 953; 88, 1560; 1997, 29, 447; 40, 622;52, 833; 73, 1200) § 59 lõiget 1 täiendatakse pärast sõnu «ministeeriumi pädevusekohaselt» sõnadega «, samutivälisriigi kodaniku või kodakondsuseta isiku välisriigile väljaandmise otsustamine.».

Riigikogu esimees Toomas SAVI